

D O S Y A

İstanbul Hakkında Her Şey'i biliyor musunuz?

Seyahat yazarı Saffet Emre Tonguç, "İstanbul Hakkında Her Şey" kitabını yazmak için Pat Yale ile birlikte şehirde 15.600 kilometre yol kat eder. Tonguç ve Yale, Tarihi ve turistik mekânlar dışında şehirdeki restoran, kafe, bar, dükkân, otel, hostel, gece kulübü ve hamam gibi 2.000'e yakın mekânı ziyaret edip görüşlerini yazarlar. Saffet Emre Tonguç şehirde ilginç bulduğu on yeri Maison Française için seçti.

Cerrahpaşa

Yedinci tepeyi süsleyen Cerrahpaşa, Bizans döneminin önemli dini merkezlerinden biriydi; Osmanlılar da aynı önemi verip muhteşem yapılarla süslemişler semti. Buna rağmen neden artık bu kadar az ziyaret edilir anlamak mümkün değil. Yan yana dizilmiş evleri, daracık sokakları ile tipik bir eski İstanbul resmi veren semt, bir dönem esir pazarının da kurulduğu yermiş. Burası "yolu düşünce gezilecek" bir yer değil, aralarında Haseki ve Hekimoğlu Ali Paşa camileri, Bulgurlu Konağı ve Arkadios Sütunu'nun da olduğu başyapıtlar dizisini keşfetmek için "yolun özellikle düşürüleceği" bir yer.

Bozdoğan (Valens) Kemerli

Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul'a su taşıyan kemerlerin çoğunun tarihi, Roma ve Bizans dönemine dayanmakla birlikte, bu kemerlere Mimar Sinan'ın da eli değmiş. Sadece 625 metresi günümüze ulaşan Bozdoğan Kemerli, Roma İmparatoru Valens (364-378) döneminde, 375 yılında yapılmış. İmparator Valens'e karşı 365 yılında meydana gelen ayaklanmada yıkılan Kalkedon (Kadıköy) surlarından alınan taşlarla inşa edilen kemerin büyük kısmı çift katlı ve 18,50 metre yüksekliğinde.

Aşıyan Müzesi

Bundan daha güzel manzaralı bir yatak odası var mıdır acaba? Bebek'ten Rumeli Hisarı'na doğru gelirken tepenin üstünde hükümet karışıklığı ile tanınan şair Tevfik Fikret'in (1867-1915) yaptırdığı küçük eve uğrayın mutlaka. 1945 yılında müze haline getirilen evinde, aralarında Abdülmecid Efendi tarafından yapılan muhteşem "Sis" tablosunun da yer aldığı eşyalar sergileniyor. Tablonun hemen yanında ise Abdülmecid Efendi'ye tablo için ilham veren Tevfik Fikret'in aynı isimli şiiri asılı. Burada ayrıca Edebiyat-ı Cedide hareketinin diğer iki üyesi olan Abdülhak Hamid ve Nigar Hanım'a ait hatıralar da bulacaksınız. Aşıyan Farsça "kuş yuvası" demek. Müzeye Orhan Veli'nin heykelinin olduğu Aşıyan Parkı'nın yanındaki yokuştan çıkarak ulaşabilirsiniz. Dışarıdaki banklardan Küçüksu Kasrı'nı ve Asya'nın tatlı sularını oluşturan ikiz dereler olan Küçüksu ve Göksu'yu seyretneden ayrılmayın müzeden.

Tophane ve Nusretiye Camii

Boğaz'ın kıyısında, Karaköy ve Dolmabahçe arasında yer alan Tophane, tarihi ve kültürel zenginlikler sunuyor. Muhteşem Nusretiye Camii de burada. III. Selim zamanında yaptırılan ahşap caminin ünlü Firuzşahi yangınında yok olmasından sonra aynı yere Sultan II. Mahmud'un Ermeni mimar Krikor Balyan'a (1764-1831) yaptırdığı cami barok ve ampir tarzlarının çok hoş bir karışımı. Zafer anlamına gelen adı, II. Mahmud'un

yeniçerileri ortadan kaldırması üzerine verilmiş. Yapımı 1822-1826 yılları arasında sürmüş olan caminin döşemesi mermerle kaplanmış. Barok üslubunun egemen olduğu ve benzerlerine göre çok daha ince uzun olan minareler, inşa edildikten hemen sonra yıkıldıkları için yeniden yapılmışlar.

Zarif Mustafa Paşa Yalısı, Anadolu Hisarı

Zarif Mustafa Paşa Yalısı, II. Mahmud'un kahvecisi olan Kani Bey tarafından 1800'lerde satın alınmış. İlk yapıldığında Harem, Selamlık ve Kayıkhaneye bölümlerinden oluşan ve bugünkünden üç kat daha büyük olan yalı, 1848 yılında Zarif Mustafa Paşa'nın mülkiyetine geçmiş. 1992'ye kadar aynı ailenin fertleri tarafından kullanılmış, yedi milyon dolar karşılığında Suudi Arabistan Enerji Bakanı'na satılmış. Yalı şu an, 2000 yılından beri burada oturmakta olan ailenin mülkiyetinde. Aile Türkiye'nin tanıtımına

katkıda bulunmak için elinden geleni yapıyor. Yalıda bulunan tarihi Türk hamamı güzel bir mermer işçiliğine sahip ve orijinal haliyle muhafaza edilmiş. Mehtap seyri için yapılan Mehtabiye, Limonluk, Kahve Odası, eskiden Maltalık dedikleri duvarları resimlerle bezenmiş yemiş odası binada ilgi çeken bölümlerden. Yalıda en önemli kısımlardan biri de kadınların deniz hamamı olarak kullandıkları yer. Bunu evin içindeki kapalı bir havuz olarak düşünün. Mahremiyet dolayısıyla geçmişte denize giremeyen kadınlar evin içindeki bu havuzda yüzerlermiş.

Mısır Çarşısı

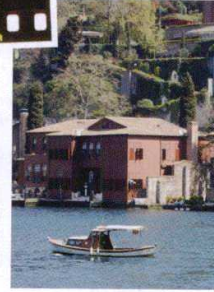
1660 yılında yapılan Mısır Çarşısı adını Uzakdoğu ve Hint mallarının kervanlar ile Mısır'dan getirilmesinden almış. Günümüze ulaşamayan hamamıyla beraber camiye maddi destek sağlamak amacıyla inşa edilen "L" planlı çarşı, biri 150, diğeri 120 metrelik iki koldan oluşuyor. İstanbul'un ikinci büyük kapalı çarşısı ve altı girişi var. Mısır Çarşısı iki ana girişin üstündeki tonozlu bölmelerde yer alan meşhur Pandeli ve daha az bilinen Bab-ı Hayat restoranlarının da dahil olduğu 100 kadar dükkanı barındırıyor bugün. Eminönü Meydanı'nda bağımsız bir görüntü sergileyen Mısır Çarşısı aktarlarıyla meşhur, bu yüzden yabancılar "Baharat Çarşısı" da diyorlar.

Kandilli

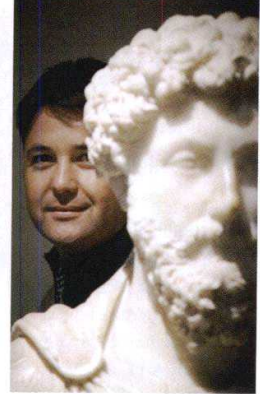
1974'te Kandilli'ye taşındık. Apartmanımız Rum bir doktora ait olağanüstü manzaralı, eski bir konağın yerine inşa edilmişti. O zamanlar sekiz yaşındaydım, bugünün çocuklarıyla kıyaslandığında fazla oyuncağım yoktu ama özgürlüğüm vardı. Sokakta rahatça oynardım, kaçırılma, başıma bir şey gelme kaygısı olmadan. Kandilli eskiden çok kozmopolitmiş. Boğaz'ın en küçük köyü olmasına rağmen üç tane kilisesi, tek bir camii vardı. Vardı diyorum, çünkü Katolik kilisesini ev yaptılar.

Kız Kulesi

Üsküdar açıklarındaki bu küçük adada insanların içindeki hayal dünyasını ortaya çıkaran garip bir büyü var sanki. Hikaye bu ya, kralın güzeller güzeli bir kızı varmış. Bir kâhin kızının yılan ısırması sonucu öleceğini söylemiş krala. Kızını çok seven kral zalim kaderi kandırabilmek için bu küçük adacıkta kızını güvenceye almış. Zavallı kız kendisine gönderilen bir meyve sepetine gizlenmiş yılan tarafından ısırılarak öldürülmüş. Bir başka hikaye de Kız Kulesi'nin bir diğeri adı olan Leander Kulesi hakkında; birbirini deliler gibi seven aşklar Hero ve Leander Çanakkale Boğazı'nın iki karşı kıyısında yaşıyorlarmış. Her akşam Leander Hero'nun kuleye astığı lamba ışığında karşıya yüzer ve genç kıza buluşmuş. Bir gece lambanın rüzgârla uçmasıyla Leander yönünü kaybetmiş, dalgalarla sürüklenmiş ve boğulmuş. Çaresizlik içindeki Hero, kuleden atlayarak intihar etmiş. Bu iki apayrı olay yeri nasıl olmuş da bir araya gelmiş, işte o bilinmiyor!

Saffet Emre Tonguç İstanbul Hakkında Her Şey kitabını Pat Yale ile birlikte yazmış.

Üsküdar'da bir kayanın üstüne oturmuş olan günümüzdeki kulenin tarihi sadece XIX. yüzyıla kadar gidiyor. Burada inşa edilen ilk bina MÖ 408 senesinde Atinalı General Alcibiades tarafından Persleri durdurmak için yaptırılmış. Daha sonra Bizans İmparatoru I. Manuel Komnenos (1143-1180) minik bir kale inşa ettirmiş. I. Komnenos'un kalesinin yerine Fatih Sultan Mehmed'in yaptırdığı küçük kale Sultan I. Selim zamanında restore edilmiş. Kız Kulesi bir dönem hapishane olarak kullanılmış. Kule 2000 yılında restore edildi. Bugün bir kafe, bir restoran ve bir gözetleme balkonuna ev sahipliği yapıyor.

Rüstem Paşa Camii ve çevresi

Rüstem Paşa Camii Tahtakale'yi çevreleyen kaosun arasında gömülü durumda. 1561 senesinde Kanuni Sultan Süleyman'ın damadı ve veziri Rüstem Paşa için Mimar Sinan tarafından inşa edilmiş. Daha önceleri caminin yerinde bulunan Halil Efendi Mescidi çukurda kaldığı için, Sinan caminin altına yaptığı dükkânları subasman olarak kullanmış ve böylece cami yüksek bir zeminin üstüne oturur hale gelmiş. Aşağıdan merdivenle çıkılarak girilen cami, İznik çinileriyle kaplı, özellikle lale motifli olanlar Osmanlı çinçilik sanatının en nadide örneklerinden. Cami yeni kaybettiği kocasının anısına Mihrimah Sultan tarafından yaptırılmış. Genellikle camilerin en az iki minareli yapıldığı şehirde, tek minareli cami bu haliyle oldukça alçakgönüllü bir görüntü veriyor.

Arnavutköy

Bugünkü adını XIX. yüzyılda Sultan Abdülmecid tarafından getirilen Arnavut yapı ustalarından almış. Bir zamanlar kalabalık bir Rum ve Yahudi nüfusu olan semtte bugün sadece birkaç Rum yaşıyor. Boğazı tekneyle gezdiğinizde Arnavutköy'ün gözünüze çarpmaması mümkün değil; o güzelim ahşap binalar hâlâ sahili süslemeye devam ediyor. Gezerken göreceğiniz evlerin çoğu XX. yüzyıl başlarına ait, bir kısmı da Art Nouveau üslubuyla yapılmış. Arnavutköy'ün içlerinde, bir ayazmanın yanına yapılmış heybetli Taksıyarhis Kilisesi'ne rastlayacaksınız. Deniz kıyısının batıdaki ucunda yer alan Arnavutköy Camii 1832 senesinde Sultan II. Mahmud tarafından yaptırılmış. Caminin hemen yanında göreceğiniz Süslü Karakol XIX. yüzyılda inşa edilmiş kâgir bir bina.